

Sygnatura akt III AUz 178/17

POSTANOWIENIE

Dnia 28 grudnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Jolanta Cierpiał (spr.)

Sędziowie: SSA Marta Sawińska

SSA Małgorzata Aleksandrowicz

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Majchrzak

po rozpoznaniu w dniu 28 grudnia 2017 r. na posiedzeniu niejawnym

sprawy J. P. i P. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek zażalenia J. P. i P. K.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 9 sierpnia 2017 r. sygn. akt VII U 6493/16

postanawia:

1. oddalić zażalenie;
2. zasądzić od J. P. na rzecz pozwanego kwotę 450zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym;
3. zasądzić od J. K. na rzecz pozwanego kwotę 450zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

SSA Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Jolanta Cierpiał	SSA Marta Sawińska
-------------------------------	----------------------	--------------------

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 09 sierpnia 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. VII U 6493/16 Sąd Okręgowy w Poznaniu umorzył postępowanie.

W punkcie 2 i 3 postanowienia Sąd Okręgowy zasądził od odwołujących na rzecz organu rentowego kwoty po 4.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Zażalenie na powyższego rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów zastępstwa procesowego złożył pełnomocnik odwołujących zarzucając:

- rażące naruszenie przepisów tj. art. 98 § 1 ust 1 kpc w zw. z § 2 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 poz. 1800) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie kosztów wynagrodzenia w wysokości 4.800 zł od każdej z osobna strony przegrywającej, podczas gdy wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie stanowi kwotę 7.200 zł i od tej wartości winny zostać zasądzone koszty zastępstwa adwokackiego;

- rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 22 kpc poprzez jego błędne zastosowanie i określenie, że wartość przedmiotu sporu stanowi suma składek za okres roku na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, podczas gdy z w/w normy wynika, że w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok, a jeżeli świadczenia trwają krócej niż rok – za cały czas ich trwania w związku z czym w przedmiotowej sprawie wartość przedmiotu sporu winna stanowić wartość wpłaconych składek za cały okres trwania umowy to jest za okres od 01.04.2016 r. do 01.08.2016 r. czyli suma 2.846,60 zł;

- rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 98 § 1 i 3 kpc poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i obciążenie każdej ze stron z osobna kosztami postępowania, podczas gdy z odwołania toczyło się jedno postępowanie, którego przedmiotem było podleganie ubezpieczeniu społecznemu odwołującej P. K.;

- rażące naruszenie przepisów postępowania tj. art. 22 kpc w zw. z art. 25 § 1 i 2 kpc w zw. z art. 26 kpc w zw. z art. 98 § 1 ust 1 kpc w zw. z § 2 ust. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie poprzez ich niezastosowanie i zmianę wartości przedmiotu sporu w postanowieniu o umorzeniu postępowania po wdaniu się w spór co do istoty na zarzut pozwanego, podczas gdy z w/w norm prawnych wynika, iż niedopuszczalna jest zmiana wartości przedmiotu sporu po wdaniu się w spór co do istoty sprawy;

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych przez Sąd I instancji, że wartość przedmiotu sporu w niniejszej sprawie będzie wynosiła roczną wysokość składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości 16.526,44 zł zgodnie z podaną przez pozwanego wartością w piśmie z dnia 27.06.2017 r., podczas gdy w w/w piśmie pozwany jako wartość przedmiotu sporu wskazał wartość świadczeń, które otrzymałaby odwołująca P. K. tj. z tytułu zasiłku chorobowego zasiłku macierzyńskiego w łącznej wartości 16.526,44 zł, natomiast wartość składek za ubezpieczenie społeczne, emerytalne i chorobowe za okres roku wynosi 8.539,80 zł;

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia przez Sąd I instancji, że wartość przedmiotu sporu wynosi wartość roczną składek na ubezpieczenie społeczne, podczas gdy prawidłowe określenie wartości przedmiotu sporu winno być za okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu emerytalnemu, chorobowemu i wypadkowemu;

- rażące naruszenie przepisów art. 102 kpc poprzez jego niezastosowanie i obciążenie odwołujących każdego z osobna kosztami postępowania, podczas gdy przyczyną cofnięcia odwołania było pogorszenie sytuacji zdrowotnej rodziny odwołującej oraz jej obawa przed utratą pracy.

Wobec powyższego wniesiono o zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 2 i 3 i odstąpienie od obciążania odwołujących kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego ewentualnie o zmianę zaskarżonego postanowienia w pkt 2 i 3 i zasądzenie od odwołujących zwrotu kosztów zastępstwa od wartości przedmiotu sporu 2.846,60 zł, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz odwołującej kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest uzasadnione.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że Sąd Okręgowy prawidłowo określił wysokość należnych kosztów zastępstwa procesowego.

Wskazać jednak należy, że mimo wskazania przez Sąd I instancji, że w piśmie z dnia 27 czerwca 2017 roku pełnomocnik organu rentowego określił łączną wartość przedmiotu sporu jako roczną wysokość składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe to jednak faktycznie wskazanie wartości przedmiotu sporu dotyczyło kwoty świadczeń które otrzymałaby P. K. z tytułu spornej umowy o pracę tj. kwota 16 526,44 zł obejmująca zasiłek chorobowy za okres od 4 lipca 2016r. do 31 lipca 2016r. oraz zasiłek macierzyński za okres od 1 sierpnia 2017r. do 31 lipca 2018r. (szczegółowe wyliczenie k. 291).

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c., sąd obowiązany jest rozstrzygnąć o kosztach postępowania w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, biorąc pod uwagę wniosek strony procesu o zwrot kosztów postępowania. Orzekanie o kosztach procesu dokonywane jest w oparciu o zasadę odpowiedzialności strony przegrywającej za wynik sprawy (art. 98 § 1 k.p.c.). W przedmiotowej sprawie bezsporne jest to, że stroną przegrywającą są odwołujące i to one zgodnie z ogólną zasadą powinny ponosić koszty postępowania. Zgodnie natomiast z treścią art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego statuują tym samym zasadę, że wprawdzie wynik procesu z reguły decyduje o obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi, niemniej nie jest to obowiązek nieograniczony i podlega ocenie z punktu widzenia zasad słuszności. Kodeks nie konkretyzuje przy tym pojęcia "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 roku, II CZ 210/73, Lex, nr 7366). Zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974 roku, sygn. akt II CZ 223/73, LEX nr 7379). Do wypadków szczególnie uzasadnionych w rozumieniu art. 102 k.p.c. można także zaliczyć sytuacje wynikające z charakteru żądania poddanego rozstrzygnięciu sądu (por. postanowienie SN z dnia 1 września 1973 roku, sygn. akt I CZ 122/73, OSNC 1974/98). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji prawidłowo stwierdził, że w sprawie nie zachodzą przesłanki do zastosowania art. 102 k.p.c. Nagła choroba dziecka odwołującej P. K., która miała miejsce na przełomie marca i kwietnia 2017 roku, czy obawa odwołującej przed utratą pracy, nie stanowi podstawy zwolnienia - na podstawie art. 102 k.p.c. - z obowiązku zwrotu kosztów przeciwnikowi. Sporna zatem pozostaje zasada (podstawa) ustalenia wysokości stawki minimalnej opłaty za czynności radcowskie w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że uchwałą z dnia 20 lipca 2016 r., sygn. akt III UZP 2/16, Sąd Najwyższy wskazał na brak podstaw prawnych do wzywania o podanie tej wartości odwołujących w sprawach z odwołań wniesionych przed podjęciem uchwały.

W tym miejscu Sąd Apelacyjny wskazuje na zarzut skarżących, iż Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach stwierdzał, że oznaczenie wartości przedmiotu zaskarżenia podlega w uzasadnionych przypadkach sprawdzeniu przez sąd na podstawie art. 25 § 1 kpc. Przepis ten daje sądowi możliwość sprawdzenia z urzędu podanej przez skarżącego wartości przedmiotu zaskarżenia, jeżeli istnieje wątpliwość, co do właściwego jej określenia, przy czym sprawdzenie to polega na sprawdzeniu danych stanowiących podstawę określenia wartości przedmiotu sporu i sposobu obliczenia stosownie do reguł określonych w art. 19-24 kpc. Z przepisu art. 25 § 1 kpc nie wynika przy tym dowolność sądu w tym zakresie, lecz w istocie jego obowiązek podjęcia odpowiednich działań w każdym przypadku, w którym pojawi się wątpliwość co do prawidłowego określenia podanej przez skarżącego wartości przedmiotu zaskarżenia. Stanowisko to jest tym bardziej uzasadnione, że w niniejszej sprawie pełnomocnik odwołujących w odwołaniach od zaskarżonej decyzji nie wskazał wartości przedmiotu sporu, a uczynił to dopiero wykonując zarządzenie przewodniczącej Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu poprzez złożenie pisma procesowego, w którym określił wartość przedmiotu sporu

na kwotę 7.200 zł (również w pkt 1 zażalenia wskazano tę kwotę). Jednakże pełnomocnik nie wskazał podstawy i sposobu wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia, by w uzasadnieniu zażalenia wskazać, że miesięczna składka na ubezpieczenie z tytułu kwestionowanej umowy wynosi 711,65 zł (roczna 8.539,80 zł), a biorąc pod uwagę, iż okres trwania umowy to okres od 1 kwietnia 2016r. do 1 sierpnia 2016r., a zatem wartość przedmiotu sporu winna odnosić się do wartości składek należnych organowi rentowemu z tytułu zawarcia umowy o pracę i wynosić 2.846,60 zł . Z kolei organ rentowy wskazywał, że nie otrzymał pisma pełnomocnika i przed cofnięciem odwołania w niniejszej sprawie nie zapoznał się z nim, wobec czego postulował o ustalenie wartości przedmiotu sporu przez Sąd z urzędu, wskazując dodatkowo swoje wyliczenie wartości przedmiotu sporu na kwotę 16.526,44 zł i uzasadnienie jej kwotami świadczeń, które otrzymałaby P. K. z ZUS tytułem spornej umowy o pracę (zasilek chorobowy za okres od 04.07.2016 r. do 31.07.2016 r. – 1.449,56 zł i zasilek macierzyński za okres od 01.08.2017 r. do 30.07.2018 r. – 15.076,88 zł).

Za Sądem Najwyższym (uchwała z dnia 20 lipca 2016 r., sygn. akt III UZP 2/16) wskazać należy, że wartość przedmiotu sporu w sprawach o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego albo prawa (także jego treści lub zakresu - art. 189 k.p.c.) należy odnosić do świadczeń wynikających z takiego ustalenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 3 grudnia 2001 r., I PZ 95/01, OSNP 2003 Nr 23, poz. 572; z 5 stycznia 2006 r., I PZ 24/05, LEX nr 668929; z 14 maja 2009 r., I PZ 5/09, OSNP 2011 nr 1-2, poz. 12; z 9 lipca 2009 r., II PK 240/08, LEX nr 535829 oraz z 5 sierpnia 2009 r., II PZ 6/09, LEX nr 558584). Oznacza to, że w razie podjęcia przez organ rentowy decyzji o objęciu określonym tytułem ubezpieczenia, odwołanie zmierza do ustalenia nieistnienia tego stosunku ubezpieczenia społecznego. Wówczas wartość przedmiotu sporu powinno odnosić się do wysokości składek na ubezpieczenia społeczne, których uiszczenie będzie skutkiem decyzji (może to też być różnica w stosunku do wysokości składek dotychczas uiszczanych z innego tytułu ubezpieczenia). Natomiast w przypadku wydania decyzji o "wyłączeniu" z określonego tytułu ubezpieczenia (ustalenia jego nieistnienia) – co miało miejsce w niniejszej sprawie – odwołanie zmierza do ustalenia istnienia stosunku ubezpieczenia społecznego. Wartość przedmiotu sporu należy wówczas odnosić do wysokości świadczeń podlegających zwrotowi wskutek takiej decyzji, ewentualnie świadczeń, których ubezpieczony nie otrzyma.

W konsekwencji zatem zasadnym było przyjęcie wartości przedmiotu sporu wskazanej przez organ rentowy i na tej podstawie ustalenie wysokości kosztów zastępstwa procesowego, co faktycznie uczynił Sąd Okręgowy. Wskazać przy tym należy, iż odwołujące nie kwestionowały rachunkowych wyliczeń przedstawionych przez organ rentowy, a jedynie zasadę liczenia wartości przedmiotu sporu w niniejszej sprawie.

Sąd Apelacyjny nadto wskazuje, że w niniejszej sprawie, przed przekazaniem jej według właściwości, połączone zostały sprawy o sygn. III U 731/16 i sygn. III U 730/16 do łącznego rozpoznania i wyrokowania. Takie połączenie spraw do jednoczesnego rozpoznania w trybie art. 219 kpc ma jedynie techniczny charakter i nie oznacza powstania jednej nowej sprawy. Stąd też obliczenie wartości przedmiotu sporu musi nastąpić oddzielnie dla każdej z tak połączonych spraw (orzeczenie SN z dnia 2 lipca 2009r., III PZ 5/09, LEX nr 551888).

W powyższych okolicznościach, na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie.

Konsekwencją powyższego było orzeczenie o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym w oparciu o przepis art. 98§ 1 k.p.c. w zw. z §10 ust.2 pkt 2 i § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku poz.1804).

SSA Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Jolanta Cierpiął	SSA Marta Sawińska
-------------------------------	----------------------	--------------------